

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

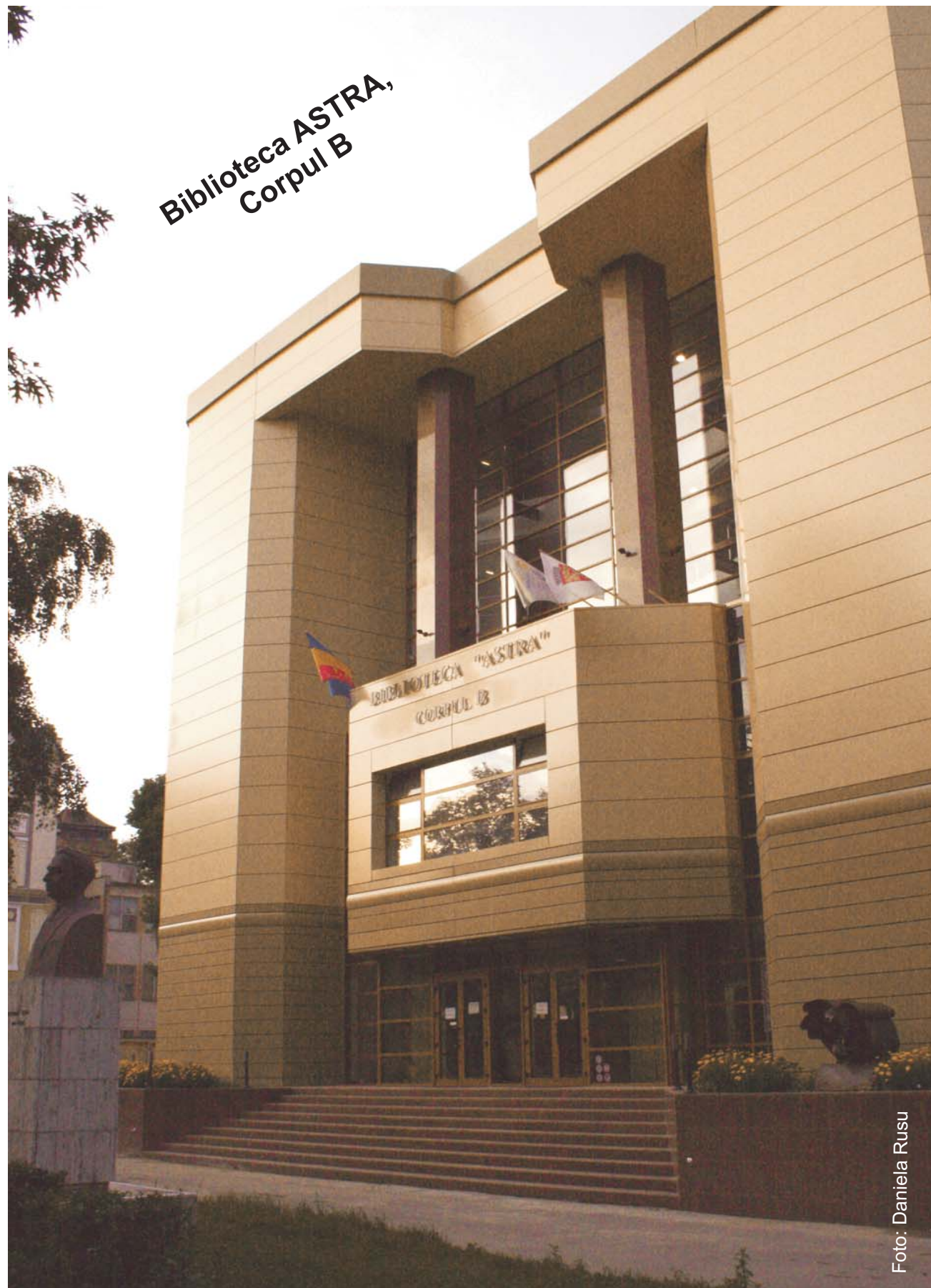
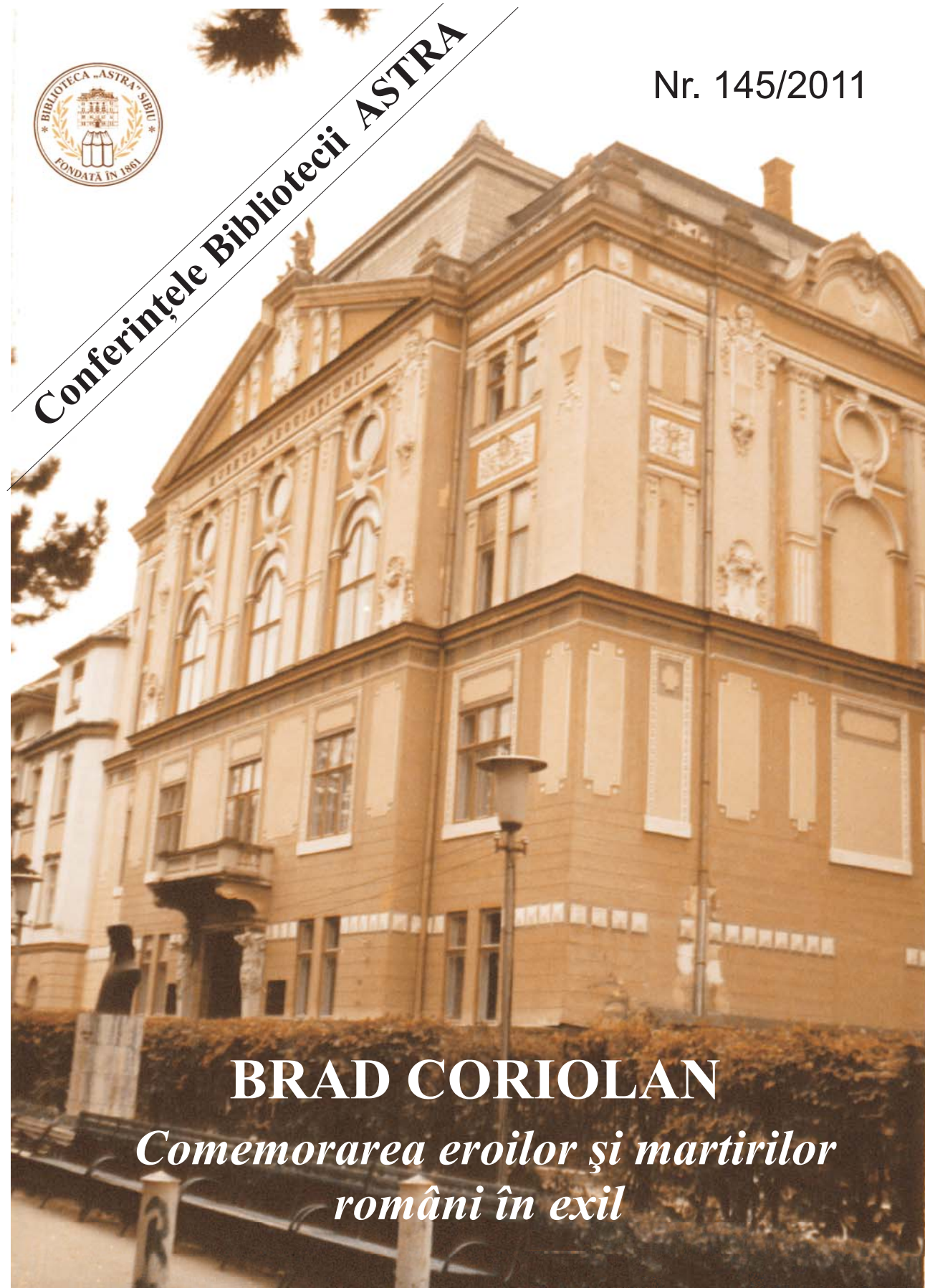

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 145/2011

BRAD CORIOLAN
*Comemorarea eroilor și martirilor
români în exil*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA:
BRAD CORIOLAN: *Comemorarea eroilor și martirilor*
români în exil

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Daniela **Rusu**

Lucrare realizată de: Schuller Gabriela, Marin Victoria
la Tipografia Bibliotecii ASTRA

Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Brad Coriolan

n. 1924

Date bio-bibliografice

M-am născut în anul 1924, în comuna Gura Râului, jud. Sibiu, într-o familie de patrioți ardeleni.

Am absolvit Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, în anul 1943. Între anii 1943-1949 am urmat cursurile Facultății de Medicină Umană la Universitatea „Regele Ferdinand”(ulterior Babeș-Bolyai) din Sibiu – Cluj. La sfârșitul anului trei de medicină, în urma unui examen, am fost declarat extern și apoi intern al Clinicilor Universitare din Cluj. După absolvire am fost medic la Zalău, Turda și Sibiu. În 1971 mi-am luat titlul de „Doctor în Științe Medicale”. Între 1972 și 1976 am fost director medical al Spitalului Județean Sibiu.

În 1998 am fost numit „cadru didactic asociat” al Facultății de Medicină „Victor Papilian” din Sibiu. În anul 2003 mi s-a acordat titlul de „Profesor de Onoare” al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.

*Am publicat mai multe articole în presa medicală din țară și străinătate și am scris cărțile: „**Tabagismul și urmările lui**” în 1956, „**Actualități în Hepatologie**” în 1996 și „**Bolile Pancreasului**” în 2002.*

Am fost membru al „Uniunii Medicale Balcanice”, membru al „PEN-Clubului de gastro-enterologie germano-american”, membru al „Societății de medicină internă” din Germania.

În luna mai 1999 am conferențiat la Chișinău, fiind invitat de Universitatea de Medicină și Farmacie N. Testemițeanu și de Casa Limbii Române. Am ținut cursuri pentru studenți și medici rezidenți.

În 1976 am rămas ilegal în Germania Federală unde am continuat activitatea medicală până în 1994. În exil am scris articole cu conținut politic pentru apărarea țării și a poporului român și am fost membru al „Consiliului Național Român”, făcând parte din Biroul Executiv Central pentru Europa și America.

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă .....</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești .....</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș .....</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate .....</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului .....</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 – .....</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>> .....</i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere .....</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu .....</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii .....</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica .....</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel .....</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă .....</i>	14
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna .....</i>	15

George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31

Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu .....</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român .....</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române .....</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă .....</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare .....</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român .....</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor .....</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective) .....</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI .....</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului .....</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale .....</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj .....</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu .....</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române .....</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat .....</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea .....</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea .....</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China .....</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI .....</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu .....</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu – .....</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie .....</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică .....</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918 .....</i>	67

Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849 .....</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei .....</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga .....</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica .....</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu .....</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran .....</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul .....</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru .....</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituiri .....</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată .....</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română .....</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc .....</i>	79

Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române .....</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914 .....</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate .....</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă .....</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului .....</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson .....</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale .....</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii .....</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România .....</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii Transilvane .....</i>	90
Constantin Cubleşan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian .....</i>	91
Constantin Cubleşan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist .....</i>	92

Constantin Cubleşan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului .....</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate .....</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farkas Bolyai și János Bolyai.....</i>	96
Alexandru Sterca- Şuluţiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sí vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu .....</i>	97
Ioan Lupaş	<i>Înfiinţarea „Asociaţiunii“ și conducătorii ei .....</i>	98
Iosif Sterca Şuluţiu	<i>Discursul ținut la inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și la deschiderea Expoziţiei, în 19 August st. N. 1905 .....</i>	99
Ion Onuc Nemeş- Vintilă	<i>Bibliotecile publice din Olanda și misiunea lor: „Să facem o comunitate mai bună” .....</i>	100
Virgiliu Florea	<i>Anton Pann în reeditarea-model lui M. Gaster (1936) .....</i>	101
Horst Ernst Klusch	<i>Pe urmele strămoşilor habani .....</i>	102
Ion Agârbiceanu	<i>Raportul Secretariatului general al Secţiunilor literare-ştiinţifice ale „Astrei” dela 6 Iunie 1932 – 27 Mai 1933 .....</i>	103
Liliana Popa	<i>Oameni și cărți în Sibiul de altădată .....</i>	104

Vasile Crișan	<i>Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate .....</i>	105
George Barițiu	<i>Din istoria Asociațiunii (1861-1888) .....</i>	106
George Barițiu	<i>Raportul Asociațiunii după 31 ani .....</i>	107
Werner Schaal	<i>Noua Bibliotecă Universitară a Universității „Lucian Blaga” – Die neue Universitätsbibliothek der Lucian-Blaga-Universität .....</i>	108
Ilarion Pușcariu	<i>Cuvântulă Presidială la deschiderea adunării generale a Asociațiunei transilvane, ținute la 10/22 și 11/23 Octobrie a. c. în Năseudă .....</i>	109
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Constantin Noica .....</i>	110
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Nicolae Tatu .....</i>	111
Vasile Grajdian	<i>Preotul muzician Gheorghe Șoima .....</i>	112
Matei Pamfil	<i>Gustav Weigand și Asociațiunea .....</i>	113
Paul Bruszanowski	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna – o viață de sfințenie</i>	114
Paul Bruszanowski	<i>Concepția canonică a mitropolitului Andrei Șaguna privind organizarea Ortodoxiei ecumenice și a poziției Mitropoliei românești din Transilvania și Ungaria .....</i>	115
Liliana Moldovan	<i>Deschideri antropologice în opera lui Emil Cioran .....</i>	116
Alexiu Tatu	<i>Arhivele Statului din Cluj în refugiu la Sibiu. Documente de arhivă .....</i>	117

Mariana S. Țăranu	<i>Degradarea sistemului de învățământ, mass-media și persecuțiile religioase din Moldova de la est de Prut în timpul primei ocupații sovietice (1940-1941) .....</i>	118
Rodica Braga	<i>Despre condiția femeii –scriitor .....</i>	119
C. George Săndulescu	<i>Atitudinea Noica .....</i>	120
***	<i>Școala civilă de fete cu internat .....</i>	121
Elena Macavei	<i>Însemnări de călătorie în Scandinavia .....</i>	122
Corina Turcu	<i>Stil și gândire la Augustin Buzura .....</i>	123
Nicolae Balotă	<i>Cercul câinilor muzicanți .....</i>	124
Ion Taloș	<i>Franz Obert - cel mai de seamă etnolog ardelean din deceniul al șaselea al secolului al XIX-lea .....</i>	125
Mircea Braga	<i>Mărirea și decăderea reportajului literar .....</i>	126
Mihai Augustin Racovițan	<i>Despre starea românilor din Ungaria dualistă la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea .....</i>	127
Onuc Nemeș-Vintilă	<i>Pantheon național sau Istoria este morala care instruează prin exemple .....</i>	128
Constantin Chiriac	<i>Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu .....</i>	129
Iuliu Adrian Paul	<i>Enigma tăblițelor de la Tărtăria .....</i>	130
Emanuel PavelTăvală	<i>Enciclopedia ortodoxiei românești .....</i>	131

Ioan Seni	<i>Pagini din istoricul Despărțământului Astra Năsăud .....</i>	132
Silvia Pop	<i>Despărțământul Blaj al ASTREI (1870-2011) .....</i>	133
Doina Udrescu	<i>Rolul ASTREI în formarea unui patrimoniu artistic național .....</i>	134
Policarp Chițulescu	<i>Noi manuscrise - posibile autografe - aparținând monahului Gavriil Uric de la Neamț .....</i>	135
Lazăr Lădariu; Mariana Cristescu	<i>Dr. Eugen Nicoară – un Mecena al românilor mureșeni .....</i>	136
Mariana Cristescu; Lazăr Lădariu	<i>Despărțămintele Sighișoara, Târgu-Mureș și Târnăveni ale ASTREI .....</i>	137
Bogdan Andriescu	<i>Viața privată în Transilvania secolelor XVI-XVII .....</i>	138
Anca Andreescu	<i>Între jurnalistică și literatură .....</i>	139
Elena Tîrziman	<i>Patrimoniul documentar reflectat în colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României.....</i>	140
Rodica Braga	<i>O unică și incredibilă experiență cu Mircea Ivănescu: Commentarius perpetuus .....</i>	141
Mircea Braga	<i>Proiecția nietzscheeană a Europei Unite .....</i>	142
Alex Ștefănescu	<i>Profesia de critic literar .....</i>	143
Letiția Constantin	<i>Eminescu muzical-partituri aflate în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României .....</i>	144

Brad Coriolan

Comemorarea eroilor și martirilor români în exil 145

Prof. dr. med. Coriolan Brad,
Germania

Comemorarea eroilor și martirilor români în exil*

*Presărați pe-a lor morminte
Ale laurilor foi,
Spre a fi mai dulce somnul
Fericitor eroi
Imnul Eroilor*

În viața unui popor există fapte de extremă importanță care pot determina însăși existența lui. Multe s-au transmis ca istorie din generație în generație pentru a fi mărturii ale posterității. Multe au fost făcute de ființe umane, cu mari sacrificii, dar din dragoste de neam și țară. Printre aceștia în primul rând sunt **ostașii eroi**, îndeosebi cei căzuți pe câmpurile de luptă, distinși prin vitejie și curaj precum și martirii neamului care s-au sacrificat pentru țară, neam și libertate. Și în trecut dar și în prezent războaiele au fost și sunt cele mai diabolice conflicte armate pentru finalizarea unor litigii politice sau economice, de multe ori provocate fără discernământ, când cei sacrificați depășesc cu mult valoarea materială și spirituală a discordiei. Pagubele materiale pot fi recuperate, dar ceea ce nu poate fi recuperat sunt persoanele decedate în cursul confruntărilor. De pe urma sacrificiului lor neplătit profităm toți cei de azi. Acești eroi aproape în totalitate sunt fii ai satului românesc. Fiii celor ce alcătuiesc talpa țării. Nu trebuie dați uitării, ci numele lor să fie scris în Cartea de Aur a Neamului.

---

* Conferință prezentată în ziua de 9 mai 2011

8..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

Satul cu țărani lui, cu preotul și învățătorul sunt cei care au pus temelie Statului Român. Învățătorul l-a învățat pe țăran nu numai să scrie și să citească ci și să-și iubească patria și neamul din care s-a născut. Preotul i-a insuflat credința, milostenia și cinstea. Țăranul, pregătit sufletește, pătruns de **prosperitatea neamului**, fără ezitare, fără interese meschine a fost gata de sacrificiu vărsându-și sângele pentru țară și neam. Fără să țină seama de nevoile familiale, când a sunat goarna și a bătut toba în sat, a sărutat respectos mâna părinților și a bunicilor, și-a sărutat copiii și soția, s-a mai uitat o dată în curte și în grajd la vitele lui dragi și în dangătul clopotului ce îngâna doina despărțirii a părăsit satul și s-a angajat în lupta pentru făurirea României Mari, țara în care noi trăim astăzi. Au apucat drumul pe care fatalitatea în mod prestabilit determină soarta fiecăruia dintre noi, soarta ce se pare a fi de neînlăturat.

Mulți din cei care au plecat la război nu s-au mai întors la căminele lor. Fie că au murit pe câmpul de luptă și au fost îngropați în morminte fără cruce, sau alții luați prizonieri, au decedat departe de patria pentru care au luptat, chinuți de boli, foame, frig și torturați în tot felul.

După datele Crucii Roșii, comunicate guvernului de la București, în urma Primului Război Mondial cifra prizonierilor morți numai în Germania și Austria a fost de 18.859. Marea majoritate a deceselor producându-se din lunile ianuarie și până în mai.

Comemorarea sacrificiului lor ar fi trebuit să fie o datorie morală pentru toate țările beligerante. În România prin Decretul 1693 din 14 mai 1920 s-a stabilit ca Ziua Eroilor să fie comemorată cu prilejul zilei Înălțării Domnului Iisus Hristos, zi care a fost declarată Sărbătoare Națională a poporului român. Comemorarea se făcea la Cimitirul Eroilor, unde avea loc un Te Deum, la care participau oficialitățile locale, elevii școlilor însoțiți de

profesorii lor și o parte din populația localității. Te Deum-ul era urmat de un discurs adecvat comemorării și cântându-se Imnul Eroilor „**Presărați pe-a lor morminte**” se puneau flori pe mormintele eroilor.

După ocuparea țării de Armata Roșie și instalarea regimului comunist în România, situația s-a schimbat zguduitor. Ziua Eroilor a fost strămutată la 9 Mai, sărbătorindu-se în același timp „Ziua Independenței de Stat a României și Victoria Împotriva Fascismului”. Ceremonialul sărbătorii a fost total modificat. Venerația eroului patriot a fost înlocuită de către cultul „erou al muncii socialiste”. Nerespectându-se comemorarea eroilor, destinul neamului ajunsese pradă uitării. Nici pe departe gândul de a cinste memoria militarilor români morți în prizonierat. O totală lipsă de respect față de eroii români morți în țările străine. Abia în 1995 în România se revine la vechea dată a proclamării Zilei Eroilor.

Dacă în România, în timpul oribilului regim comunist făclia „eroului necunoscut” a fost stinsă, ea a rămas aprinsă în inimile celor care am fost obligați să ne părăsim țara, fiindcă mulți sunt aceia care n-au rămas indiferenți la trecutul și destinul neamului nostru. Exilații români, în țările de refugiu, au început și au făcut în fiecare an pelerinaje la cimitirele cu eroi români. Acești eroi sunt soldați căzuți prizonieri în urma ofensivelor armatelor germano-austriece la începutul Primului Război Mondial și pe care germanii i-au transportat în Alsacia și Lorena, provincii aparținând atunci Germaniei. În lagăre total necorespunzătoare au fost supuși la munci istovitoare și puși la un regim de înfometare, bătăi și cruzimi, încât din ianuarie și până în toamna anului 1917 au murit aproximativ 3.000 dintre ei. Din informații de la populația locală și de la autorități, principalul vinovat pentru aceste atrocități a fost generalul german Hauff, comandantul Diviziei 26 germană, care luase

10..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

măsuri și împotriva populației locale care vroia să-i ajute pe prizonieri cu un cartof sau o felie de pâine. Cimitirele eroilor români care au decedat în țări străine și monumentele ridicate în onoarea lor au fost făcute cu fonduri provenite din donațiile localităților și a persoanelor particulare în care se află cimitirul, în totală neglijare a Statului Român pentru care acești eroi și-au jertfit viața. Mai dureros este faptul că în decursul anilor nici un diplomat, atașat militar de ambasadă sau delegații militare n-au vizitat și nu s-au ocupat de aceste cimitire. Mii de cruci ale soldaților români sunt răspândite în cimitire din Franța, Germania, Austria și Ungaria. Din august 1916 și până la începutul anului 1917 au fost făcuți prizonieri de Puterile Centrale aproape 80.000 de soldați. În unele țări beligerante au fost amenajate cimitire pentru acești oropsiți ai sorții. În Franța, cimitirele au fost amenajate de Comitetul Alsaciei pentru Mormintele Militarilor Români. În aceste cimitire își dorm somnul de veci 2.985 de soldați români luați prizonieri de trupele germane în decursul Primului Război Mondial. Acești soldați eroi se găsesc înmormântați în cimitirele din **Dieuze** (947), **Soultzmatt** (687), **Hagenau** (472), **Effry** (281), **Hirson** (275), **Strasbourg-Kronembourg** (197), **Maubege** (89), **Spigny-L'Abbage** (12), **Rethel** (12), **Assevent** (22), **Labry** (172), **Mulhouse** (33).

La capătul fiecărui mormânt se găsește o cruce albă pe care este încrustat numele și anul morții celui ce-și doarme somnul de veci în respectivul mormânt. Pe toate crucile numai nume românești.

Sunt numai o mică parte din numărul mare al celor ce s-au jertfit pentru neam și țară. Să ne gândim însă și la cei mulți care își dorm somnul de veci în morminte sau simple gropi fără cruce. Neavând preot, slujba religioasă era înlocuită prin rugăciunea „**Tatăl Nostru**” rostită de unul dintre supraviețuitori. Mulți sunt și aceia care au rămas pe câmpul de luptă, hrană

animalelor sălbatice sau nimiciți de intemperii atmosferice. Sacrificiul lor să ne fie imbold la iubire de neam și țară.

Terenul cimitirului Soultzmatt a fost donat de Consiliul Municipal al localității Soultzmatt, României. Cimitirul a fost îngrijit de Primăria din Soultzmatt și persoane particulare credincioase din localitate. În acest cimitir sunt adunate osemintele soldaților români din 35 de orașe și comune alsaciene. Soldații sunt îngropați în morminte individuale și în două morminte comune, unul cu 54 și altul cu 71 de soldați români. De la intrarea principală te impresionează o impozantă cruce, opusă intrării. La baza crucii pe o placă de marmură stă scris în limba franceză: **„Cei 687 prizonieri de război români care dorm în acest cimitir au murit aproape toți din ianuarie până la sfârșitul anului 1917. Ei au cunoscut foamea, privațiunile și tortura”**. Inaugurarea Cimitirului de la Soultzmatt s-a făcut în aprilie 1924 în prezența Regelui Ferdinand, a Reginei Maria și a generalului francez Berthelot. Pe placa centrală a crucii au fost săpate cuvintele emoționante ale Reginei Maria: **„Soldați Români! Departe de patria voastră pentru care v-ați sacrificat odihniți-vă în pace, aureolați de glorie în acest pământ care nu vă este străin”** Maria, Regina României.

La **Dieuze**, se găsesc 947 de morminte ale militarilor români. La baza monumentului-obelisc sunt scrise în română și în franceză versurile Elenei Văcărescu:

**„De-al vostru vis eroic știindu-vă stăpâni
Dormiți vegheați în Franța, dormiți soldați români”**

Pe o placă de metal, cu stema Regatului Român, după ce sunt trecute numele celor înmormântați aici apar cuvintele: **„Fiilor noștri înhumați la**

12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Conflans, morți ca prizonieri la germani și reînținuți la Dieuze” – Patria recunoscătoare.

La cimitirul din **Haguenau**, există o placă cu inscripție în limbile franceză și română cu următorul conținut: **„În amintirea celor 2.344 prizonieri de război români, morți în lagărele de internare germane din Alsacia și Lorena în 1917 și 1918 și în memoria alsacienilor și lorenților care i-au ajutat”.**

Pentru că acești eroi au fost dați uitării și chiar contestați în timpul dictaturii comuniste, românii au știut prea puțin despre ei.

În legătură cu cimitirul din Soultzmatt, informații mai ample au fost date în 1954 de preotul greco-catolic român, **Vasile Zăpârțan**. El a organizat primele slujbe de cinstire a eroilor îngropați în acest cimitir, slujbe care au fost făcute anual până în 1976, când părintele Zăpârțan a decedat într-un accident de circulație cât se poate de bizar.

Venirea în exil a lui **Remus Radina** și a lui **Cicerone Ionițoiu**, martiri ai închisorilor comuniste din România, a marcat o impresionantă reînviere a cultului eroilor prin pelerinaje și comemorări anuale, intrate apoi în tradiția exilului românesc. Începând cu anul 1980, pelerinajul la cimitirele cu eroi români din Alsacia și Lorena devine obișnuit. În octombrie 1980, Remus Radina, organizează un prim pelerinaj la Soultzmatt la care participă românii pătrunși de sentimente patriotice din Franța, Germania, Elveția și din alte țări vestice europene. De această dată slujba religioasă a fost celebrată de preotul catolic din Soultzmatt, părintele **Fernand Schmerber**, care în predica ținută aduce cuvinte de laudă eroilor români: **„Acești ostași români și-au sacrificat viața pentru cauza omului, pentru libertate și pace în Europa. Ei au înviat întru Hristos”.** Primarul localității Soultzmatt, participant la slujbă, a completat cu: **„Este o onoare pentru această localitate că pe teritoriul ei se**

află cimitirul eroilor români. Noi l-am îngrijit, l-am iubit și-l vom îngriji și pe viitor. Cuvinte de laudă și admirație pentru eroii ce s-au jertfit nu numai pentru neamul românesc ci și pentru pace în Europa”. Cu atât mai mult trebuie să-i preamărim noi ce suntem de același neam cu ei. Începând cu anul 1981, în fiecare an, în prima sâmbătă după ziua Înălțării Domnului, are loc comemorarea eroilor români în cimitirul de la Soultzmatt și în cimitirul Montmartre din Paris, comemorare la care participă sute de români autoexilați din Franța, Germania, Belgia, Olanda și, chiar din întreaga lume. În Duminica următoare au loc slujbe de comemorare în celelalte cimitire cu soldați români.

Ceremonialul comemorării, simplu dar emoționant, conform tradiției bisericești din România. Serviciul divin, oficiat de unul sau mai mulți preoți, „nepătați” ai exilului și uneori cu participarea unor preoți călugări de la Sf. Munte Athos. Răspunsurile, sunt date de corurile bisericilor independente sau/și de participanții la festivitate. La slujbă sunt pomeniți eroii căzuți în cele două Războaie Mondiale. O scurtă predică obișnuită ținută de părintele protopop **D. Em. Popa**, urmată de una sau două conferințe, fără conținut politic, legate numai de evenimentul sărbătorit ținute de participanți. În freamătul unui cântec patriotic, erau depuse flori pe mormântul eroilor. După terminarea solemnităților cei prezenți participau la un picknick, devenit tradițional în poiana din jurul cimitirului. Un bun prilej de trăire românească, de cunoaștere și consolidare a relațiilor și așa precare, de prietenie și de aducere aminte de suferințele neamului ce le-a trăit și încă le mai trăiește. O unire în cuget și simțire pentru realizarea idealurilor naționale.

Cea mai mare participare, cca. 600 pelerini, a fost înregistrată la comemorarea din iunie 1986, la care a participat și Familia Regală a

14..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

României. Este singura participare a fostului Rege Mihai I, deși a fost invitat în repetate rânduri, s-a mulțumit numai de a trimite mesaje.

La sosirea Familiei Regale a României, fostul Rege Mihai I, cu soția Ana și fiica Margareta, în fața Primăriei din Soultzmatt au fost întâmpinați de primarul localității cu autoritățile locale franceze, de reprezentanții asociațiilor românești din exil precum și de persoane particulare. Dintre organizațiile românești care și-au trimis delegați la ceremonie sunt de menționat: Consiliul Național Român, Uniunea Mondială a Românilor Liberi, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Comunitatea Românilor din Franța, Asociația Femeilor Ortodoxe Române, Asociația Francezilor de Origine Română, Casa Românească din Paris, Asociația pentru Apărarea Monumentelor Istorice din România, Institutul Român de Cercetări din Freiburg, Loja Masonică Română, secția română a postului de radio Europa Liberă, Academia Româno-Americană, Redacția ziarului „Lupta” din Paris, Ziarul „Catacombes” din Paris, Editura Ion Dumitru din München, Asociația pentru Basarabia, Societatea Academică din München și corespondenți ai posturilor de radio BBC, Deutsche Welle – secția română și Europa Liberă.

După salutul omagial adresat Familiei Regale de **Jean Paul Diringer**, primarul localității, înalții oaspeți și o parte din asistență au fost invitați în sala de festivități a Primăriei, oferind celor prezenți tradiționalul „vin d’honneur” din renumitele podgorii alsaciene. După terminarea solemnității, întreaga asistență împreună cu familia fostului Rege Mihai au plecat la Cimitirul Eroilor Români.

Din partea familiei Regale a fost depusă la baza monumentului o coroană de flori. Serviciul divin a fost săvârșit de un sobor de opt preoți, în frunte cu părintele protopop D. Em. Popa.

După terminarea slujbei religioase, fostul Rege Mihai, s-a adresat în franceză oficialităților din Soultzmatt, mulțumindu-le pentru deosebita atenție cu care îngrijesc Cimitirul Eroilor Români, apoi adresându-se românilor i-a îndemnat la unire, ca prin acțiunile lor comune România să renască în libertate, credință și democrație. Cuvântarea Regelui a fost puternic aplaudată, iar preoții, corul și întreaga asistență au cântat „**Pe-al nostru steag e scris Unire**”. În acordurile Imnului Regal Român, familia regală împreună cu autoritățile franceze au părăsit cimitirul. La sfârșitul ceremoniei, cei prezenți s-au deplasat în poiana din jurul cimitirului, unde a avut loc tradiționalul picknick.

Este remarcat că, cu ocazia venirii familiei Regale la comemorările de la Soultzmatt numărul celor prezenți a fost cu mult mai mare decât altădată. Această afluență de participanți are mai multe explicații: unii au venit din dorința de a-l vedea pe Rege și familia lui, politicienii au venit din dorința de a fi remarcați de Rege și mai puțini au fost cei ce au venit ca în fiecare an pentru comemorarea eroilor.

În 1990, la Soultzmatt, la comemorarea Zilei Eroilor, participă pentru prima dată și un reprezentant oficial al Ambasadei Române din Franța, prin persoana domnului **Alexandru Paleologu**. La pelerinajul din 1991, venit din România, a participat **C-tin. Ticu Dumitrescu**, președintele AFDPR, și principesa **Sofia**, una din fiicele Regelui Mihai, care a citit un mesaj din partea tatălui său.

Pelerinajele începute în anul 1981 și-au urmat cursul normal până în 1996, când „preoții misionari” au descoperit existența cimitirelor din Alsacia și Lorena. De la această dată pomenirea eroilor căzuți în timpul războaielor, din neînțelegere și ură, se desfășoară în prima sâmbătă după Înălțarea lui Iisus,

16..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

în care exilații și emigranții patrioți cinstesc cu pioșenie pe cei ce s-au sacrificat pentru țară și neam, iar Duminica, a doua zi, vin așa-zișii preoți misionari și persoane dispuse pentru mâncare, băutură și petrecere.

Sute de mii de români au fost exterminați în închisorile comuniste în decursul anilor 1944-1989 ca și în lovitura de stat de la finele anului 1989. Aceștia sunt martiri ai neamului românesc ce au căzut pentru neam, credință și libertate. La confruntarea cu inamicul au fost neînarmați „așa precum Iisus a mers pe Drumul Crucii”.

În memoria acestor martiri, ignorați total în țara pentru care s-au jertfit, la Paris, în **Cimitirul Montmartre**, în memoria lor a fost ridicat un monument simbolic. Din inițiativa profesorului Cicerone Ionițoiu, fost deținut politic, ispășind ani grei de pușcărie în România, în exil vicepreședinte al Consiliului Național Român, s-a colectat o sumă de bani de la românii refugiați, cu care s-a cumpărat terenul pentru **Monumentul Martirilor Români**. La solemnitatea inaugurării monumentului au participat români din Franța, Germania, Elveția, Belgia și Luxemburg, precum și exilați politici din China, Vietnam, Cambogia, Rusia, Polonia și Ucraina. Pe monument este scris următorul text: **„1944-1989 românilor căzuți pentru Dumnezeu și democrație. Exilații români”**. Serviciul religios a fost oficiat de un grup de preoți ai exilului, ortodocși și greco-catolici, iar dezvelirea plăcii comemorative a fost făcută de domnul **Corneliu Coposu**, președintele Partidului Național Țărănesc-Creștin și Democrat, care s-a închinat în fața martirilor români și a mulțumit românilor din exil care au contribuit la ridicarea monumentului. În discursul său a spus: **„Noi suntem recunoscători exilului luptător care a constituit strigătul de alarmă în lumea liberă asupra dramei românești. ... Dumnezeu să-i odihnească pe frații noștri morți pentru apărarea independenței și hotarelor firești ale neamului românesc”**.

Profesorul Cicerone Ionițoiu, în cuvântarea sa, mulțumește celor care au contribuit la ridicarea monumentului, precum și celor care au participat la dezvelirea lui. **„Monumentul a fost ridicat de cei care nu au acceptat dictatura și au pornit să caute libertatea în cele patru zări, luându-și, „holda într-o pâine și țara-ntr-o doină”**, purtându-și în inimă și-n suflet pe cei dragi, care au făcut și vor face mândria neamului nostru, ce au,

*„... luminat cu jertfe sfinte
pământul până-n temelii,
căci arde țara de morminte,
cum arde cerul de făclii ...
Neamul nostru nu va plânge,
ci comunică prin voi”.*

S-a acceptat de cei prezenți la inaugurarea monumentului ca și aici comemorările viitoare să aibă loc în ziua Înălțării Domnului Nostru Iisus Hristos.

Ceremonia s-a încheiat într-o atmosferă emoționantă de trăire românească și creștină.

Comemorarea eroilor căzuți prizonieri și a martirilor asasinați în închisorile comuniste, comemorare care nu se face în țara pentru care ei s-au jertfit, pentru noi cei din exil, are o deosebită semnificație. Aducându-ne aminte de ei, este o datorie morală. La cimitirul din Soultzmatt, proprietatea Statului Român, ne simțim ca în țara noastră de naștere pe care o purtăm în sufletele noastre măhnite.

Sacrificiul lor este un îndemn spre unirea românilor liberi și salvarea patriei clădită pe sacrificiul lor. O unire în cuget și simțiri, pentru realizarea idealurilor naționale, neacceptând sfâșierea hotarelor neamului românesc.

18..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Comemorarea acestor eroi și martiri este și un bun prilej de trăire românească, de întărire a relațiilor de prietenie și o colaborare frățească între românii ce trăiesc în afara granițelor strămoșești.

Din fundul mormintelor, glasuri se înalță spre cer, precum mângâierea mamelor pe care eroii le-au lăsat plângând la plecarea lor pe câmpul de luptă, eroi care acum își dorm somnul de veci în cimitire îndepărtate:

*„Am luptat prin stepa de jar
Pentru țara iubită, mamă,
Nu mai plânge, trudită-n zadar
Și nu mai purta cernită năframă.*

*Flăcăi voinici, cu glas de aramă
Căzut-au năvalnic, dând iureș
Ca să fii mândră de mine mamă
Eu mi-am lăsat trupul în Mureș.*

*Eu n-am putut suporta robia
Am apărat libertatea, credința
Trebuia mamă, pentru România
Să-mi jertfesc pământearca ființă.*

*Eu nu sunt mort, mamă, respir
Prin cute de steag, peste veac
Mi-am dăruit lutul ca bir
Pentru țară, pentru pământul dac.*

*Eroii în veacuri nu pier
Ei veghează întregi la hotar,
Mai este mamă dreptate în cer
Noi nu ne-am jertfit în zadar”.*